

EUROPE IN ROME

Kerk van de San Giuliano dei Fiamminghi

BELGIË

DICASTERIUM PRO EVANGELIZATIONE

SECTIO DE QUAESTIONIBUS FUNDAMENTALIBUS
EVANGELIZATIONIS IN MUNDO

MINISTERO
DEL TURISMO
REPUBBLICA ITALIANA

EUROPE IN ROME

Jubileumtochten

Kerk van de San Giuliano dei Fiamminghi

©Dikasterie voor de Evangelisatie
Sectie voor fundamentele kwesties
betreffende de Evangelisatie in de wereld

00120 Vaticaanstad

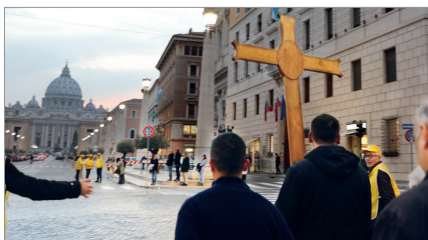
*Teksten verzorgd door Mons. Vincenzo Francia
Alle rechten voorbehouden*

www.iubilaeum2025.va

f y X i
@iubilaeum25

Vier thematische tochten om aan deel te nemen

Het Jubileum is een groot volksgebeuren waarbij iedere pelgrim zich kan onderdompelen in de oneindige barmhartigheid Gods. Het is het Jaar, waarin wordt teruggekeerd naar de essentie van ons broeder- en zusterschap, waarbij de relatie tussen de Vader en ons wordt hersteld. Het is het Jaar dat aanzet tot bekering, een gelegenheid om het eigen leven te onderzoeken en aan de Heer te vragen om het te leiden naar grotere heiligheid. Het is het Jaar van solidariteit, van hoop, van gerechtigheid, van inzet om God te dienen in de vreugde en in de vrede met de broeders en zusters. Maar vooral: het Jubileumjaar heeft als centrum de ontmoeting met Christus. Om deze reden vraagt het Jubileum om op weg te gaan en eigen grenzen te overschrijden. Immers, wanneer we ons in beweging zetten veranderen we niet alleen van plaats, maar worden we zelf veranderd. Daarom is het belangrijk zich goed voor te bereiden, het traject uit te

stippelen en het doel te kennen. In deze zin begint de pelgrimstocht, zo karakteristiek voor dit Jaar, al vóór de eigenlijke tocht: het vertrekpunt is het besluit om op reis te gaan. Om ten volle het Jubileum 2025 te beleven in op-weg-gaan en gebed, staan de pelgrims

vier thematische tochten ter beschikking binnen de stad Rome.

Europe in Rome

De tocht van de Kerken van de Europese Unie gaat langs 28 kerken en basilieken, die historisch met een Europees land verbonden zijn vanwege culturele of artistieke banden of vanwege een traditie van verwelcoming van de pelgrims, die uit een bepaald land van de Europese gemeenschap op weg zijn gegaan.

De pelgrimstocht van de Zeven Kerken

Deze is bedacht door de H. Filippo Neri in de XVIde eeuw. De pelgrimstocht van de Zeven Kerken behoort tot de oudste Romeinse tradities. De tocht bestrijkt 25 kilometer en gaat over de Romeinse wegen.

De Jubileumkerken

Dit zijn de kerken, die aangewezen zijn als plekken, die dienen als trefpunt voor de pelgrims. In deze kerken wordt catechese verzorgd in de verschillende talen om de betekenis van het Heilig Jaar te herontdekken; het Sacrament van de Verzoening kan hier worden ontvangen en het is mogelijk om in het geloof versterkt te worden door gebed.

Vrouwen Kerklezaressen en patronen van Europa

Een van de pelgrimstochten omvat het stilstaan in gebed in de Romeinse kerken, die een band hebben met de H. Catharina van Siëna, de H. Benedicta van het Kruis (Edith Stein), de H. Brigitta van Zweden, de H. Theresa van Avila, de H. Theresa van het Kind Jezus en de H. Hildegardus van Bingen.

De Kerk van de San Giuliano dei Fiamminghi

We bevinden ons in het hart van Rome, in een stille straat die uitmondt in een van de drukste plekken van de Stad, Largo di Torre Argentina, beroemd om de suggestieve ruïnes van het Republiekse Forum en, in

veel verder terug in de tijd, tot de vroege middeleeuwen, en ontwikkelt zich met natuurlijke samenhang vanuit een eerste plaats van gastvrijheid voor mensen die op de een of andere manier hulp en zorg

nodig hadden. Een inscriptie op het gebouw links van de ingang verwijst naar de tijd waarin de Vlaanderen het Evangelie ontvingen en de bevolking zich tot het christendom bekeerde. Er worden enkele precieze data genoemd die de geschiedenis van deze plek markeren: het jaar waarin de „domus”, dat wil zeggen kerk en ziekenhuis, werd gesticht is 713; vervolgens werd het in 1713 uitgebreid en in 1855 verder verfraaid met een

fig.1

modernere tijden, om het Teatro Argentina (fig.1). In dit gebied, dat ooit werd ingenomen door de Curia van Pompeius, stierf Julius Caesar op 15 maart 44 v.Chr.

Tussen deze oude herinneringen en de drukte van de moderniteit bloeit, als een veldbloem, de kleine kerk van San Giuliano dei Fiamminghi (fig.2), gebouwd door de broers en architecten Antonio Maria en Asdrubale Boroni in de eerste helft van de achttiende eeuw, geïnspireerd door het Berniniaanse model van de kerk van Sint Andres op Quirinale.

De oorsprong van de kerk gaat echter

nieuwe ingang. De Vlamingen, zowel degenen die permanent in Rome woonden als degenen die slechts op doorreis waren, verwezen naar deze plek. De traditie van gastvrijheid gaat verder op deze plek in Rome, die vooral vanaf 1844 is geïdentificeerd als de nationale kerk van de Belgen. De stichting werd toegewijd aan een Vlaamse heilige, Juliaan, ook wel de Gastvrije genoemd. Zijn bronzen standbeeld, een kopie van een zeventiende-eeuws origineel van Jodocus Haerts, staat in een nis van de barokke gevel, tussen kandelaaers en kapitelen met leeuwenkoppen

en klimmende leeuwen, en verwelkomt pelgrims en bezoekers (fig.3). Op dezelfde gevel verschijnen de wapens van België, van de regerende paus en van de kardinaal-titularis van de kerk.

De spirituele figuur van sint Juliaan is een model van uitzonderlijke statuur voor de pelgrims, dat wil zeggen voor degenen die niet alleen fysiek maar vooral spiritueel op zoek gaan naar een vernieuwing van het leven in het licht van geloof, hoop en liefde. Vanuit historisch oogpunt zijn de berichten over zijn persoon tamelijk onzeker, maar de symbolische waarde van zijn verhaal is van buitengewoon belang en blijvende actualiteit. Waarschijnlijk geboren in Ath, België, in het jaar 631, bereiken

ons de zeer weinige chronologische kenmerken die op hem betrekking hebben via een reeks tradities, waarvan er een samenvloeit in de Legenda Aurea van Jacopo van Varagine, een beroemd werk samengesteld in de helft van de dertiende eeuw dat tot doel heeft de levens van de heiligen te vertellen volgens het ritme van de liturgische kalender. Welnu, volgens dit verhaal had Juliaan al van jongs af aan een energieke persoonlijkheid die vaak uitmondde in woede en arrogantie. Tijdens een jachtpartij sprak een hert wonderbaarlijk tot hem: "Waarom achtervolg je mij, terwijl jij degene bent die je vader en moeder zal doden?" Een dergelijke er-

fig.2

varing schokte de jongen diep, die besloot stiekem naar een verafgelegen gebied te vertrekken en in dienst te treden bij een prins. Deze benoemde hem op zijn beurt

fig.3

tot ridder en gaf hem een edele weduwe tot vrouw. De twee echtgenoten woonden in hun kasteel, waar helaas de noodlottige voorspelling van het hert werkelijkheid

werd: De ouders van Juliaan waren op zoek gegaan naar hun zoon en, na lange tijd, waren ze precies in het genoemde kasteel aangekomen, waar Juliaan, hen

binnenkort beiden in zijn vrede zullen rusten.” Kort daarna stierven Sint Juliaan de Gastvrije en zijn vrouw en werden ze door de Heer in zijn glorie opgenomen.

fig.4

niet herkend en hen verwarrend met verraders, hen doodde. Toen hij zich bewust werd van zijn ernstige fout, besloot hij een weg van bekering te beginnen. Zijn vrouw volgde hem in dezelfde keuze: “Zoals ik de momenten van vreugde met je heb gedeeld, zal ik ook de momenten van pijn delen.” Samen trokken de echtgenoten zich terug aan de oevers van een grote rivier om voorbijgangers op te vangen en te helpen; later stichtten ze op dezelfde plek een groot ziekenhuis. Op een dag zei een melaatse, die door hen werd verzorgd, bij zijn afscheid: “Juliaan, de Heer heeft mij gezonden om je te vertellen dat hij je boetedoening heeft aanvaard en dat jullie

Naar deze hemelse glorie verwijst het fresco op het plafond van de kerk (fig.4), dat we binnen kunnen bewonderen, waar

fig.5

de ellipsvormige plattegrond van het gebouw duidelijk wordt, open om een hartelijke ontvangst te bieden zoals de schoot van een moeder. De Apotheose (lofprijzing) van sint Juliaan is het werk van William Kent, een Britse architect en schilder die gespecialiseerd was in de aanleg van Engelse tuinen, en dateert uit 1717. De heilige verschijnt te midden van een jubel van muzikale engelen, terwijl een van de hemelse boodschappers een speer vasthoudt, symbool van die jacht waarmee Juliaan zijn zoektocht naar een diepgaande verandering van leven begon. Zijn glorie wordt omlijst door vier allegorische figuren die verwijzen naar de Vlaamse omgeving: Vlaanderen en de steden Leper, Gent en Brugge (fig.5).

De ruimte van de kerk, waarvan de geschiedenis opnieuw wordt verteld in een inscriptie op de tegengevel, is verlevendigd door een intense decoratie, met Ionische zuilen en wit en rood marmer, die de bezoeker begeleiden naar het hoogtepunt, het presbyterium (priesterkoor), een heiligdom ter nagedachtenis aan Sint Juliaan. Hier verschijnen in het schilderij van de Vlaamse schilder Dirck Helmbreker (fig.6) uit 1695 de jachtaferelen en, op de achtergrond, Juliaan's dienst aan de zieken aan de rivier. Op het tongewelf van het priesterkoor fladderen sinds 1860 engeltjes. In de glas-in-loodraam in de absis schittert sint Josef, patroonheilige van België, met het kind Jezus (fig.7) en twee engelen die wapenschilden dragen. Ondanks de kleine afmetingen van de li-

fig.6

turgische ruimte, vormen twee andere zijaltaren en enkele grafmonumenten een interessant artistiek erfgoed.

fig.7

Het rechteraltaar, uit 1700, is gewijd aan de heiligen Petrus en Paulus, duidelijk herkenbaar aan hun identificatiesymbolen, namelijk de sleutels voor Petrus en het zwaard voor Paulus. Ertegenover, aan de andere kant, is een Madonna met het

Kind in een feestelijke omlijsting van witte wolken met engelenkopjes: het is een kopie van een schilderij van Sassoferato van buitengewone zachtheid.

Langs de muren bevinden zich drie monumenten. Het eerste, vanaf links naast het hoofdaltaar, werd gemaakt in 1856 en is gewijd aan Albert Florent Joseph Prisse, afgebeeld in militair uniform als generaal van het Belgische leger: de Madonna met

fig.8

het Kind herinnert aan de triomf van het leven op het moment van de dood. "Ik wacht tot mijn definitieve transformatie komt" is het motto dat door dit graf wordt verkonigd. Op de corresponderende muur ertegenover zien we het monument ter nagedachtenis aan Henri Fernand Jean Carolus, uit 1867, met een buste van de overledene. Ten slotte het monument van kardinaal Jan Pieter Schotte, die de eerste titularis van de kerk was en in 2005 verdween.

Ook kardinaal Xavier de Mérode had belangrijke banden met deze plek, die hem met genegenheid herdenkt op de tegengevel, samen met andere personen zoals de kunstenaar Jan Baptist Lodewyck Maes, Cornelius Jean Joseph Tuerlinckx, Jan Museum die in de tweede helft van de zeventiende eeuw kapelaan van het hospice was, en de Belgische ambassadeur in Rome Karl van den Steen. Een mooi buste is gereserveerd voor Winnoch de Wiel (fig.8), lid van de Broederschap van Sint Juliaan, overleden in 1663: uit die periode stamt het werk, dat bestaat uit een plaat met een grillig profiel gedragen door een gevleugelde zandloper, symbool van het onstuitbare en snelle verstrijken van de tijd, en de buste van de overledene die zich aftekent tegen een schelp. Onder is het adellijke wapen van de familie de Wiel te zien. Op de rechterwand naast de ingang houdt een engel in reliëf met wapperend haar een cartouche ter nagedachtenis aan Louis-Charles de Marches, afkomstig uit Belgisch Luxemburg, die in 1849 op zevenentwintigjarige leeftijd stierf.

Maar zonder twijfel is het meest suggestieve en ontroerende graf dat van Ludovica Philippina Felicitas van Timbrune-Valence, gravin van Chelles (fig.9), van de neoklassieke beeldhouwer Mathieu Kessels. De jonge vrouw, echtgenote van de Belgische ambassadeur bij de Heilige Stoel, stierf in 1828, maar was voorgedaan door het voortijdige overlijden van haar twee dochters en een broertje: juist deze pijnlijke ervaring verschijnt aan haar in de

fig.9

vorm van een engelachtige figuur en nodigt haar uit om zich volledig aan de Heer toe te vertrouwen op het moment van

haar overgang uit deze wereld. De helderheid van het marmer straalt op de donkere steen van de basis en op de warme kleuren van de nis, als een lichtgevend aankondiging van de opstanding voor degene die, het kruisbeeld tegen haar borst drukkend, zich voorbereidt op haar laatste reis.

De deur die van het priesterkoor naar de sacristie leidt, is verfraaid met glas-in-loodramen uit 2008 (fig.10) met scènes uit het Vlaamse leven en de activiteiten van dit spirituele, culturele en sociale centrum gewijd aan de heilige Juliaan. Een centrum dat in de loop van de tijd gastvrijheid en onthaal zal blijven bieden: wat het leven van sint Juliaan en zijn vrouw kenmerkte.

In de geest van het getuigenis van deze echtgenoten, moge ook ons leven een 'jubileum' van gastvrijheid en delen worden, met de vreugden en hoop, het verdriet en de angsten van onze naasten.

fig.10